

היחס שלנו למלחמה

הרב יחיאל יעקובזון, חשוון תשפ"ד

שלום רב.

ביקשו ממני, אפילו לחצו עליי, להגיד כמה מילים ביחס למצב הנוכחי.

אבל לכאורה אין לי מה להוסיף כל כך הרבה דברים נשמעים, נכתבים, נאמרים.

מה יש לי להוסיף?

ובכן התשובה היא, באמת אין לי מה להוסיף, ולא באתי להוסיף, אלא להפחית ולהוריד ולצמצם.

כי עם כל הכבוד לכל מי שאמר, מה שאמר, כתב מי שכתב, אנחנו לא יכולים לקבל את כל המלל הזה.

מה שאני מתכוון להגיד, זה לא מה שנראה לעניות דעתי,

כך מקובל היום שאנשים אומרים לעניות דעתי ומתכוונים לעניות דעתי.

יש להם דעת תורה, יש להם ידע איך להבין את כל הדברים ולנתח.

כל הדברים האלה לא שייכים לעולם שלנו.

אני יכול להגיד את המעט שקיבלנו מרבותי, המעט הברור, את דברי התורה, את דעת התורה הברורה,

וביחס לשאר הדברים, אני ממליץ לא להקשיב.

אם לא, אתה שומע אישית מגדול הדור, אפילו לא מה שאומרים בשמו, עדיף לא לשמוע.

זו ההערה הראשונה.

עכשיו לעניין עצמו.

יש גם מומחים שמבינים למה זה קרה בדיוק ביום הזה ובתאריך הזה, בגלל שהתחיל בין הזמנים,

בגלל שלא הצלחנו בתפילות יום כיפור, חס ושלום, בגלל שלא הצלחנו בשמיני עצרת.

אני מצטער. כל הדברים האלה, כך שמעתי, הם כפירה בכוח התפילה, הם כפירה בהלכה, כי כולנו קיימנו את ההלכות.

הם אינם נכונים.

כשפרצה מלחמת יום כיפור, נאמרו אותם דברים ממש.

השם יכפר בעדינו, והיה כעס גדול. גם הרב אברמסקי זצ"ל, גם הרב שך זצ"ל, גם שמעתי מהמשגיח בישיבה, מהראש

ישיבה.

כל מי שדיבר, דיבר בחריפות נגד זה.

הנוסח שאנחנו קיבלנו הוא שזה חסד השם, וכך צריך להסתכל על זה.

בזכות זה, בזכות התפילות של יום כיפור, הקב"ה גלגל שהמלחמה תפרוץ דווקא ביום כיפור,

כדי שיהיו לנו הרבה זכויות, ויצטמצם הנזק מאוד.

כך צריך להסתכל על זה.

הקב"ה זיכה אותנו לעבור את כל הימים הנוראים, לקיים את כל ההלכות, כלל ישראל התעלה כולו בזכותנו,

וככל שהמצב נורא ומזעזע, הוא הרבה הרבה פחות גרוע מאשר היה לולא הזכויות האלה.

כך צריך להסתכל על זה, חד משמעי, ולא בשום דרך אחרת.

הנקודה השנייה היא, חריף אני אומר, באותיות של קידוש לבנה, אנחנו לא אשמים.

אסור להגיד את הדברים האלה.

לא ייתכן שאנחנו, שומרי תורה ומצוות, אשמים בנזק שלא רצינו לגרום.

כבר שמעתי מהסטייפלר ז"ל בזמנו, ומעוד, אני לא אזכיר עכשיו את כל השמות, אני רק מודיע ומצהיר שכל מה שאני אומר זה מה שביררתי היטב באופן אישי אצל גדולי הדור הקודם. אסור לנו להסתכל על זה כמו אשמים, לא ייתכן, אמר הסטייפלר, שאדם יהיה אשם כשלא התכוון במזיד לגרום רעה. אם מדברים על האשמה הכללית שלא היינו מושלמים, אז בואו נדבר קודם על זה שכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב. אבל אף אחד לא מייחס לעצמו הרג של האנשים רחמנא ליצלן, צער, כאב וסבל, בגלל שהוא לא היה מספיק בסדר. זה מעוות, זה לא נכון, ורוב אלה שאני שומע שאומרים את זה בעצמם לא מקיימים את זה, הם זורקים על אחרים. אז בואו ננטרל גם את הדברים האלה, לא זה הנושא. יש לפנינו ניסיון, צריך לדעת איך עומדים בו, והניסיון הזה מתחלק, כמו כל ניסיון, לשני חלקים. איך מתמודדים בשעת הניסיון עצמו, ואיך מתמודדים לטווח הארוך. כל ניסיון אמור גם לרומם אותנו, לא ייתכן שיהיה מצב קשה, נעבור אותו בשלום ואחר כך נשכח אותו כאילו לא קרה כלום. משהו, משהו זעיר, חוט השערה, אבל משהו צריך להשתנות. זה כל העניין של הניסיון, כמו שרש"י אומר על הפסוק "כי לבעבור נסות אתכם בא האלוקים", כל ניסיון אמור לרומם אותנו, לקדם אותנו. אז יש לנו עכשיו ניסיון להתמודד עם המצב הנוכחי, ויש ניסיון לטווח הארוך. אז זה ניסיון כולו, ברור לחלוטין, כך קיבלנו מרבוינו, ושוב, אני מזכיר, כך היה במלחמת ששת הימים, כך היה במלחמת יום כיפור, הניסיון הוא ניסיון של ביטחון בהשם, של לתקן את כוחי ועוצם ידי, עשה לי את החיל הזה. זה עיקר הניסיון. אני זוכר שערב מלחמת ששת הימים, אני לא רוצה עכשיו לתאר את זה, העם היה במתח נוראי. אמהות כבר דיברו אחת עם השניה שצריך לשלוח ילדים לחו"ל שישאר זכר למשפחה. זה דור, אנחנו בנים של דור בוגרי שואה, בוגרי גלויות, אנשים שראו מתוך שלוה, העולם מתנפץ ברגע אחד למול העיניים שלהם. זה היה נורא. שבועות חיכו במתח, הצבא הכין שמונת אלפים ארונות קבורה בשביל הגל הראשון של ההרוגים. ודווקא הרב אברמסקי היה רגוע מאוד. הוא היה רגוע, הוא אמר, "משום שאנשים לא בוטחים בצבא ומשום שהם מאוחדים". זה שתי הנקודות. וזה היה כל כך מרגש שאנחנו, אנחנו הנערים בכלל לא פחדנו. ואחרי ששת הימים, כשהיה רהב יוצא דופן והיו בוטחים שאנחנו חזקים מכל העולם, התחיל הפחד של גדולי הדור.

עד שביום כיפור ראינו כמה הם צדקו.
 כוחי ועוצם ידי. וגם ביום כיפור אמר הרב זצ"ל,
 הקב"ה אמר, "עד רדת חומותיך הגבוהות והבצורות אשר אתה בוטח בהן בכל ארצך,
 ויחסית זה חסד נורא".
 כן, המצב הנורא שביום כיפור, אני לא יודע מי מכם יודע מה היה שם בדיוק.
 היה דיכאון נורא, עשרות, אני לא יודע עשרות, אלפי קצינים עצבו את הארץ.
 אנשים ירדו. היה מצב נורא בארץ, ועוד אמר שזה חסד גדול.
 כי התנפץ האליל של צה"ל, ויחד עם זה, ברוך ה' הקב"ה שמר עלינו,
 ואנחנו עדיין שורדים.
 ברור לחלוטין שזה המצב עכשיו.
 כל אחד יודה בליבו, אנחנו אומנם אומרים בפה שאנחנו בוטחים בה'
 ומאמינים בה' והקב"ה מנהל את העולם, אבל יש גם צה"ל, נכון?
 כשאנחנו שומעים איזה סיפור, קוראים בעיתון החרדי,
 איזה סיפור של מבצע של המוסד - הלב, קצת מתמלא גאווה.
 שומעים משהו על משהו של השב"כ, כל השמות המרשימים האלה, זה טוב לנו.
 למה זה טוב לנו? כי אומנם בחסדי ה' אבל אנחנו עושים מעין ביטחון בשיתוף.
 "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה."
 זה בשעת הניסיון, כוחי ועוצם ידי", זה הניסיון.
 עכשיו הקב"ה עוד פעם אמר לנו בצורה כואבת,
 אין על מי לסמוך, אין לנו על מי לישען, אלא על אבינו שבשמיים.
 זה כלל הניסיון, גם כשמדובר על המצב עכשיו וגם לטווח הארוך.
 ואני רוצה להגיד משהו בקשר למצב עכשיו.
 הדבר שלפי הניסיון שלנו הכי הרבה החדיר את הכחי ועוצם ידי,
 הדבר העמוק ביותר זה העיסוק בחדשות, גם בעיתונים החרדיים.
 אנחנו קוראים כל הזמן, עוסקים בפרטי פרטים של "קרה ככה וקרה ככה והוא עשה ככה"
 וזה מחדיר ללב את ההרגשה, זה תלוי בנו.
 בפוליטיקאים שלנו, בנציגים שלנו, ראש המשלה אשם שר הביטחון אשם זה עשה ככה, זה עשה ככה.
 אני ממליץ לכם דרך חיים, איכות חיים נפלאה ורמה רוחנית אמיתית,
 להפסיק להתעסק, לא לקרוא, לא לשמוע, לא לדעת מה קורה.
 יש אשליה, שאם אתה יודע מה קורה, כאילו יש לך שליטה במצב.
 זה בדיוק הדבר שממנו צריך להיזהר. אין לנו שליטה במצב,
 הידיעות האלה לא עוזבות שום דבר, רק לשטוף את המוח נגד האמונה שהקב"ה מנהל את העולם.
 אם יש עדויות שצריך לדעת מצד דרכי ההשתדלות, זה יגיע אליך גם אם לא תקרא ולא תשמע מאף אחד.
 אני ממליץ לכל מי שרוצה להרגיש איכות חיים אמיתית, להתנתק מזה ככל האפשר.
 לדעת, הקב"ה מנהל את העולם, וזה מה שחשוב.
 באופן מעשי, אם לא מתפללים, כותב הרב שזה דרך אכזרי,

"קיבלנו מרבתינו", לא הוד מעלתי קובע, "קיבלנו מרבתינו",
 כך היה ביום כיפור, כך היה לפני ששת הימים, "להגיד שלושה פרקי תהילים".
 "להגיד שלושה פרקי תהילים", זה מה שתמיד אמרו, ואלה הפרקים שהם קבעו,
 "תהילים פרק צ"א, תהילים פרק ק"ל, ותהילים פרק קמ"ב.
 זה שלושת הפרקים שאמרו לנו להגיד, ולהגיד אותם נא לשים לב.
 החלק החשוב הוא שאנחנו אומרים אותם לא רק בשביל עצמנו.
 המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה.
 הנקודה השנייה היא שאפילו במלחמות של אחאב כתוב שניצח בגלל שישראל לא היו דלטורים ביניהם.
 ככה אמר גם הרב לפני ששת הימים.
 מה שצריך לעשות זה להגיד אותם למען כלל ישראל.
 כלל ישראל בצרה, שכינה שרויה בצער.
 שכינה זה למשל ההנהגה של אמא שצריכה לעשות ניתוח ולכרות לבן שלה אבר כדי להציל אותו,
 וזה מאוד מצער אותה, ואנחנו צריכים להשתתף בצער השכינה לחשוב על כלל ישראל.
 אחרי פרקי התהילים האלה היינו אומרים "אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשבייה".
 אלה שמתפללים בנוסח אשכנזי, יש להם את הנוסח בתפילת שני וחמישי.
 אלה שאין להם את זה יש בסידורים נוסח ספרד בתפילת מנחה של יום כיפור.
 שם זה קצת יותר ארוך.
 אפשר גם לנסח את הבסיס לבד.
 צריך להתפלל על כל ישראל הנתונים בצרה ובשבייה, גם אלה שבחוץ לארץ.
 במיוחד בארצנו הקדושה ובמיוחד בעירנו.
 יש דין של עניי עירך קודמים להתפלל על כולם שלא יסבלו,
 שהקב"ה ינחם אותם אלה שכבר בצרה.
 ותוך כדי כך מותר לנו לקוות שמתוך שמתפלל על חברו הוא צריך לאותו דבר.
 אם המתפלל על חברו וצריך לאותו דבר הוא נענה תחילה, אין הכוונה שהוא ירמה את עצמו.
 הוא יודע שהוא מתפלל על חברו בשביל להיענות עצמו.
 אבל העובדה שאדם מסוגל גם בשעת כאב וחרדה ומתח לחשוב גם על אחרים,
 זה מביא מעניק עוצמה רבה מאוד לתפילה שלו.
 וגם צריך לדעת לברך אחד את השני מהלב, ברכת הדיוט.
 זה גם שמעתי מרבתינו, שעניין שאל תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך,
 זה בא להגיד שגם הברכה שלך לא תהיה קלה בעיניך.
 לא רק מישהו אחר שמברך אותך.
 המעלה בברכת הדיוט זה, המשל שאדמו"ר מאמשינוב פעם מביא,
 אבל כבר שמעתי אותו גם מקורות אחרים.
 למשל, שכשאימא רואה את שני הילדים שלה רבים,
 זה מאוד מאוד מצער אותה, אין לה צער יותר גדול.
 כשהם חיים בשלום, טוב לה.

כשהיא רואה אח אחד מטפל בשני, זה משמח אותה מאוד.
 זה גורם לה לתת לשניהם, להעניק לשניהם הרבה יותר.
 אפילו אם היא אמרה לאח הגדול לדאוג לאח הקטן,
 אפילו אז כשהוא עושה את זה, הוא משמח אותה.
 אבל כשהאח מעצמו דואג לאחיו - זה המצב הכי טוב שיכול להיות,
 זה הברכה הכי גדולה.
 זאת אומרת, יש בחינה בברכת הדיוט, שהיא יותר מברכת חכם.
 חכם הוא כביכול אחראי.
 כביכול הקב"ה מינה אותו לדאוג גם לאחרים, לברך, להתפלל.
 אבל כשאתה בעצמך אומר למישהו יום טוב, בוקר טוב, שיהיה לך בהצלחה, שיהא לך רפואה שלמה,
 כשאתה אומר את זה מהלב, זה בעצמו עניין גדול מאוד.
 אמר לי הרב דב לנדו, השם יאריך ימיו בנעימים,
 לפני לא הרבה זמן,
 שהיה פעם מישהו שבא לח"ח, והח"ח אמר לו שילך למקווה, זה היה יום שישי,
 הוא בכה על צרת אשתו, אמר לי שילך למקווה ויחפש עד שיהודי אחד יברך אותו מהלב, וזה מה שיועיל.
 אמר לי רב דב, רואים שזה כאילו הנהגה של הח"ח,
 ואני אומר לך זה לא נכון.
 יש מעלה בברכת הדיוט, שהח"ח ראה שהוא לא יכול
 וברכת הדיוט כן יכולה,
 כי זה כמו שאמרתי, המעלה של ברכת הדיוט.
 אז מה שצריך לעשות זה שלושה פרקים, להתפלל על כלל ישראל.
 פעם ביום לברך את השכן, את מישהו בבית, שיהיה לך יום טוב,
 שהקב"ה יצליח - משהו קצר ולהתכוון לזה, לרצות בזה.
 זו חובתנו בשעה זו.
 הנקודה לטווח הארוך היא, לחזק משהו בביטחון.
 ביטחון אין פירושו להתמודד עם קשיים יוצאי דופן.
 עיקר הביטחון הוא היום יום.
 מה שקובע את האמונה שהקב"ה מנהל את העולם.
 הצורה הטובה ביותר זה סוד מאה ברכות,
 למדנו את זה פעם באחד השיעורים, ודאי שלא ארחיב עכשיו.
 ברכה אחת ביום בצורה נכונה.
 עיקר הברכה זה לא כאילו משהו נימוסי להגיד תודה או להודות במשהו.
 עיקר הברכה זה להכניס ללב, להטמיע בלב את האמונה שאין עוד מלבדו,
 שאנחנו נסמוך עליו.
 כלומר, כל בן אדם ביום יום שלו, סומך על עצמו ועל המציאות.
 הוא קם בבוקר, הוא בטוח שהוא יראה, הוא בטוח שהוא יכול ללכת לאן שהוא רוצה,

הוא בטוח שהוא יודע איך לעשות, רק הקב"ה לא נמצא בתמונה. ועיקר עבודת הביטחון זה לקחת את הביטחון הזה בעצמו, במציאות, בסביבה, ולהעביר להקב"ה.

ככה מתבאר בלשון חז"ל, "התולה ביטחונו בקב"ה".

מה פורוש "תולה ביטחונו"?

תולה ביטחונו זה אחד שכבר יש לו ביטחון, רק מפנה אותו אל הקב"ה.

כך גם מבארים חז"ל את הפסוקים "ביטחו אל השם".

מה זה "ביטחו אל השם"? כמה פסוקים חוזרים על זה?

זה פירושו לקחת את הביטחון שיש לך ולהפנות להשם.

אז ברכה אחת ביום, עדיף ברכה בבוקר, ברכות השחר, שיותר קל לזכור את זה, ואם שוכחים, ברכה אחת ביום, אבל לקבל על עצמנו בלי נדר שזה ייכנס לנו לדם. שאנחנו כל יום מברכים לפחות ברכה אחת וזוכרים את התוכן של הברכה.

כשאומרים "ברוך אתה השם אלוקינו מלך העולם", ברכה שאין בה מלכות איננה ברכה פירושו אנחנו מזכירים לעצמנו שהוא 'מוליק' העולם, הוא מנהיג את העולם.

דרך משל, אני מברך רוקע הארץ על המים, אני מזכיר לעצמי, אני בטוח שלא אלך ברחוב והבניינים לא יפלו ולא יהיה רעש אדמה, ומי התהום לא יעלו ויציפו את העולם כמו שהיה בדור אנוש, למה? כי הקב"ה כל רגע ורגע רוקע הארץ על המים.

שום דבר לא קיים במציאות לכשעצמה, רק רצון הקב"ה שמחדש אותה.

אני מברך פוקח עיורים, ההרגשה של אדם, קיבלתי פעם ראייה, אפילו אם הוא מודה שקיבל מהקב"ה,

עכשיו אני רואה כרגיל - ורק אומר תודה מצד נימוס.

זו אי הבנה יסודית בברכה.

כשאתה מברך פוקח עיורים, אתה אומר 'בעצם אני עיוור, וברגע הזה הקב"ה נותן לי ראייה'.

מברכים בבוקר, אז יותר מוחשי, אבל העיקרון הוא לכל היום.

כשאתה אומר מלביש ערומים, יש לי בגדים, אני מסודר,

יש לי משכורת, יש לי הכנסה, יש לי מלגה, אני לא יודע מה, יש לי ת"ת.

לא, אתה בעצם מצד עצמך ערום - והקב"ה מלביש אותך.

גם כשמברכים על אוכל, בריכת הנהנין,

אתה יכול לקחת גם שם את הדוגמה הזו.

אני מברך ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא פרי העץ - אתה אומר שהוא מלך העולם.

זה שיש תפוח בעולם, ושהתפוח הגיע אליי,

ושאני בטוח שאני יכול לאכול אותו.

ואני בטוח שמערכת העיכול המסובכת והמורכבת שלי תעכל אותו.

ואני אהיה שבע.

כל הדברים האלה זה כל הזמן הווייה של הקב"ה.
זה נקרא ביטחון.
דברים שאתה סומך על המציאות,
להעביר את הביטחון הזה, את האמונה הזו, את ההסתמכות הזו,
אל הקב"ה.
אז קבלה אחת ברכה לעתיד,
ברכה לקבל עצמך לטווח הארוך.
עכשיו יש את התפילה ואת הדאגה יותר לבן אדם לחברו,
ומעבר לזה, לא להתעסק.
הדרך הרגילה שאדם מתמודד עם חרדות ופחדים,
זה שהוא מדחיק, הוא מנסה להתעלם מזה.
יש הדרך הגרועה ביותר, שהוא מדחיק ע"י זה שהוא התעסק עם הפרטים,
והוא מאבד את התמונה הכללית,
ויש דרך שהוא מדחיק את זה - שהוא בכלל לא חושב.
ההדחקות האלה לא מועילות, ומשאירות מועקה בלב,
כי כאילו הלב יודע שאני מתחכם.
אבל כשאדם עושה את מה שצריך,
ואז הוא מדחיק, זה ההדחקה הבריאה.
זה המנגנון שקב"ה ברא,
זה הדרך להתמודד עם חרדה.
לא להיכנס לחרדות, לא לברר פרטים,
לא לשמוע אפשרויות, אולי יקרה ככה, אולי לא יקרה ככה,
לא להתעסק עם שמועות, להתרכז במה שאנחנו רואים,
וכל אחד כפי מה שיכול להתחזק.
זה כל מה שיש לי מרבתי,
ולדעתי, לעניות דעתי, כמו שאמרתי מקודם,
זה הדבר היחיד שצריך לדעת, וזה כל מה שצריך לעשות.
מעבר לזה, עדיף לא להתעסק.
שיהיה לכולנו גאולה שלמה במהרה בימינו. אמן.